

Mr. C.A.J. Geerse
Notaris
Raadhuisstraat 2
4844 AC Terheijden
076-593 12 35
notaris@geerse.knb.nl

Gezag en voogdij

Denkt u eraan om bij een bezoek aan de notaris een geldig identiteitsbewijs mee te nemen: EU/EER-onderdanen kunnen zich laten identificeren aan de hand van een geldig nationaal paspoort of rijbewijs (mits de houder in Nederland woont en het rijbewijs is voorzien van een foto) of een Europese identiteitskaart. Andere personen kunnen zich laten identificeren aan de hand van een geldig reisdocument of een vreemdelingendocument.

Inhoud

Wat is gezag?	3
Ouder	3
Gezag en erfrecht	4
Wie heeft het gezag?	4
1. Huwelijk	4
2. Geregistreerd partnerschap	9
3. Samenwonen	13

Wat is gezag?

De wet geeft als omschrijving van gezag: de plicht en het recht om een minderjarig kind (dat is een kind jonger dan 18 jaar) te verzorgen en op te voeden. Wat betekent dit in de praktijk? Onder opvoeding en verzorging valt behalve het verschaffen van voeding en kleding, ook bijvoorbeeld de keuze van de woonplaats, de schoolkeuze, de toestemming voor medische behandeling, de beslissing over de toetreding tot een kerkgenootschap en het aanvragen van een paspoort. Het beheer van de financiën van de minderjarige is ook onderdeel van het gezag. Bij onenigheid over de uitoefening van het gezag, kan men het geschil aan de rechter voorleggen. Uitgangspunt is dat het gezag wordt uitgeoefend in het belang van het kind.

Gezag kan worden uitgeoefend door één ouder of door twee ouders gezamenlijk of door een ouder samen met een derde. Twee personen, die geen van beiden ouder zijn, oefenen niet het gezag uit over een kind, maar hebben de voogdij. Het gezag kan niet door meer dan twee personen tegelijk worden uitgeoefend.

Gezagsdragers hebben (anders dan pleegouders) de plicht te voorzien in het levensonderhoud van het kind waarover zij het gezag uitoefenen.

Ouder

Voor een goed begrip van deze folder is het van belang te weten dat de term "ouder" een specifieke juridische betekenis heeft. Welke *vrouw* ouder is in de zin van de wet is makkelijk: een vrouw is ouder van het kind dat uit haar is geboren of dat zij heeft geadopteerd. Bij een *man* ligt de zaak iets ingewikkelder. Ouder is de man die:

- ten tijde van de geboorte van het kind met de moeder was gehuwd;
- het kind geeft geadopteerd;
- het kind heeft erkend; of
- wiens vaderschap van het kind gerechtelijk is vastgesteld.

Gezag en erfrecht

Gezag levert geen erfrechtelijke aanspraken op. Als er geen testament is, erft een kind alleen automatisch van zijn ouder, niet van degene die wel het gezag heeft, maar geen ouder is. Wil het kind van deze persoon iets erven, dan moet het kind in een testament uitdrukkelijk tot erfgenaam worden benoemd.

Voor de toepassing van het successierecht (dat is de belasting die verschuldigd is over wat men verkrijgt uit een nalatenschap) worden kinderen van de andere partner binnen een huwelijk en binnen een geregistreerd partnerschap gelijkgesteld met eigen kinderen. Datzelfde geldt voor de kinderen over wie men het gezamenlijk gezag bij rechterlijke beslissing heeft verkregen. Al die kinderen kunnen dus profiteren van het lage successietarief van 5-27 %, afhankelijk van de grootte van de verkrijging.

Wie heeft het gezag?

De wijze waarop het gezag verkregen wordt, is afhankelijk van de samenlevingsvorm van de opvoeders van het kind. Hierna wordt per samenlevingsvorm besproken hoe het gezag tot stand komt en eventueel eindigt.

1. Huwelijk

Man en vrouw

- Het gezag over kinderen die binnen een huwelijk zijn geboren, ontstaat van rechtswege. Vanaf de geboorte zijn beide ouders met het gezag belast. Ook als het kind vóór het huwelijk is geboren en de man heeft het kind erkend, dan ontstaat door het huwelijk van rechtswege gezag van beide ouders.

In geval van adoptie hebben de adoptanten vanaf het moment van adoptie gezamenlijk gezag. Voor adoptie is een uitspraak van de rechtbank vereist. Eén van de voorwaarden voor adoptie is dat de adoptanten voorafgaand aan het verzoek drie jaar hebben

samenleefd. Met samenleven wordt bedoeld dat men samen op één adres woont.

- Na echtscheiding loopt het gezag van rechtswege door. In uitzonderlijke gevallen kan de rechter op verzoek van beide ouders of een van hen het gezag aan een van de ouders opdragen. Indien na echtscheiding het gezag aan een van de ouders is toegekend, opent dat de mogelijkheid dat een nieuwe partner samen met de gezaghebbende ouder het gezag verkrijgt. Hiertoe moet een verzoek aan de rechtbank worden gericht.
- Bij overlijden van een van de ouders loopt het gezag van de achterblijvende ouder van rechtswege door. Ouders kunnen voor het geval zij beiden overlijden een voorziening treffen door in hun testament een of twee voogden aan te wijzen. Als de ouders in hun testament geen voogd hebben aangewezen, benoemt de rechter een voogd.

In de situatie dat na een echtscheiding het gezag wordt uitgeoefend door een ouder en de nieuwe partner van die ouder, en de ouder overlijdt, loopt het gezag van de nieuwe partner vanzelf door, maar dan heet dat in het vervolg voogdij. De rechtbank kan op verzoek van de andere ouder deze alsnog met het gezag belasten. Deze ouder heeft echter ten opzichte van de nieuwe partner geen voorkeurspositie.

5

Vrouw en vrouw

- Het gezag over kinderen die binnen een huwelijk zijn geboren, ontstaat van rechtswege. Vanaf de geboorte zijn beide vrouwen met het gezag belast, tenzij het kind tevens in familierechtelijke betrekking staat tot een andere ouder. Die andere ouder is dan de man die het kind vóór de geboorte heeft erkend. Deze man heeft niet vanzelf het gezag, maar kan, indien de moeder het daarmee eens is, wel laten aantekenen in het gezagsregister dat hij samen met de moeder het gezag zal uitoefenen. Indien de moeder het daarmee niet eens is, kan hij het aan de rechter voorleggen. Bij verschil van mening tussen de moeders en de erkenner, valt niet

te voorspellen of het verzoek van de erkenner zal worden toegewezen. Zeker is in ieder geval dat de biologische moeder het gezag heeft. Bij de Tweede Kamer is een wetsvoorstel aanhangig dat voorziet in ouderschap van rechtswege ten aanzien van kinderen die worden geboren bij een lesbisch echtpaar.

De echtgenote van de biologische moeder (de meemoeder), kan ook het gezag krijgen door het kind te adopter. Hiertoe moet ze een verzoek bij de rechtbank indienen. Voorwaarde is dat zij drie jaar met de moeder heeft samengeleefd. De biologische vader kan bezwaar maken tegen de adoptie. Indien de adoptie wordt uitgesproken, wordt de meemoeder ouder van het kind en heeft zij uit dien hoofde samen met de biologische moeder het gezag.

- Gezamenlijk gezag van moeder en meemoeder loopt na echtscheiding gewoon door. In uitzonderlijke gevallen kan de rechter op verzoek van beide vrouwen of een van hen, het gezag aan een van de vrouwen opdragen. Indien na echtscheiding het gezag aan een van de vrouwen is toegekend, opent dat de mogelijkheid dat een nieuwe partner samen met de gezaghebbende vrouw het gezag verkrijgt. Hiertoe moet een verzoek aan de rechtbank worden gericht.

De biologische moeder die alleen het gezag had, houdt dat na echtscheiding.

In de situatie dat de biologische moeder samen met een man het gezag uitoefent, verandert er niets bij een echtscheiding.

- Bij overlijden van een van de vrouwen loopt het gezag van de achterblijvende vrouw van rechtswege door. Is de achterblijvende vrouw de ouder omdat zij het kind heeft geadopteerd of omdat zij de biologische moeder is, dan heet het nog steeds gezag. Indien zij geen ouder is, heet het in het vervolg voogdij.

De vrouw die ouder is, kan een voorziening treffen in haar testament voor het geval zij en haar partner allebei komen te

overlijden. Zij kan een of twee voogden aanwijzen. Als zij in haar testament geen voogd heeft aangewezen, benoemt de rechter een voogd. De meemoeder die het kind niet heeft geadopteerd, heeft niet de mogelijkheid bij testament een voogd aan te wijzen omdat zij geen ouder is.

Indien een man samen met de biologische moeder het gezag heeft, en een van hen beiden overlijdt, loopt het gezag van rechtswege door. Beiden kunnen bij testament een voogd aanwijzen voor het geval zij allebei overlijden.

Man en man

- Voor twee mannen is de “makkelijkste” weg naar het verkrijgen van gezag de adoptie. Daarvoor is in ieder geval een uitspraak van de rechter vereist en geldt onder andere als voorwaarde dat men drie jaar heeft samengeleefd. Door adoptie hebben beide mannen van rechtswege het gezag over het kind.

Een van de mannen kan een kind erkennen. Voorwaarde is dat de moeder toestemming geeft. Is de man ook verwekker van het kind, dan kan de toestemming van de moeder worden vervangen door die van de rechtbank. Als de moeder gehuwd is met een man, dan is erkenning door een andere man in beginsel niet mogelijk.

7

Na de erkenning kunnen de moeder en de man die het kind heeft erkend (en die vanaf dat moment de vader is), samen verzoeken in het gezagsregister te laten aantekenen dat zij het gezag gezamenlijk zullen uitoefenen. Indien de moeder bezwaar maakt tegen het gezamenlijk gezag, kan de vader zich tot de rechtbank wenden met het verzoek het gezag aan hen gezamenlijk op te dragen. De vader kan ook vragen hem alleen met het gezag te belasten, maar daarvoor moeten goede gronden aanwezig zijn. Nadat de vader drie jaar het gezag alleen heeft uitgeoefend, kan hij samen met zijn echtgenoot een verzoek doen aan de rechter tot gezamenlijk gezag. De echtgenoot (de meevader) moet minimaal één jaar voorafgaand aan het verzoek het kind samen met de vader hebben verzorgd.

- Gezamenlijk gezag van beide mannen over hun *geadopteerde kind* (beide mannen zijn dan ouder) loopt na echtscheiding gewoon door. In uitzonderlijke gevallen kan de rechter op verzoek van beide mannen of een van hen, het gezag aan een van de mannen opdragen. Indien na echtscheiding het gezag aan een van de mannen is toegekend, opent dat de mogelijkheid dat een nieuwe partner samen met de gezaghebbende man het gezag verkrijgt. Hiertoe moet een verzoek aan de rechtbank worden gericht.

In de situatie dat de biologische vader en zijn echtgenoot het gezag gezamenlijk uitoefenen, loopt het gezag na een echtscheiding door. Op verzoek van beide mannen of een van hen kan de rechter het gezag aan een van hen opdragen. Alleen in uitzonderlijke gevallen zal het gezag worden opgedragen aan de ex-echtgenoot van de vader.

In de situatie dat een van de mannen samen met de biologische moeder het gezag uitoefent, verandert er niets bij een echtscheiding.

- Bij overlijden van een van de mannen loopt het gezag van de achterblijvende man van rechtswege door. Is de achterblijvende man ouder omdat hij het kind heeft geadopteerd of omdat hij het kind heeft erkend, dan heet het nog steeds gezag. Indien hij geen ouder is, heet het in het vervolg voogdij.

De man die ouder is, kan een voorziening treffen in zijn testament voor het geval hij en zijn echtgenoot beiden overlijden. Hij kan een of twee voogden aanwijzen. Als hij in zijn testament geen voogd heeft aangewezen, benoemt de rechter een voogd. De meevader die geen ouder is, heeft niet de mogelijkheid bij testament een voogd aan te wijzen.

Indien de vader samen met de biologische moeder het gezag heeft, en een van hen beiden overlijdt, loopt het gezag van rechtswege door. Beiden kunnen bij testament een voogd aanwijzen voor het geval zij allebei overlijden.

2. Geregistreerd partnerschap

Man en vrouw

- Het gezag over kinderen die binnen een geregistreerd partnerschap (g.p.) zijn geboren, ontstaat van rechtswege. Vanaf de geboorte zijn beide partners met het gezag belast. Let op: de man is niet automatisch de ouder van het kind dat binnen een g.p. wordt geboren. Hij zal daartoe het kind moeten erkennen. Dat kan al vóór de geboorte.

In geval van adoptie hebben de adoptanten vanaf het moment van adoptie gezamenlijk gezag. Voor adoptie is een uitspraak van de rechtbank vereist. Een van de voorwaarden voor adoptie is dat de adoptanten voorafgaand aan het verzoek drie jaar hebben samengeleefd.

- Na ontbinding van het g.p. loopt het gezag van rechtswege door. In uitzonderlijke gevallen kan de rechter op verzoek van beide ouders of een van hen het gezag aan een van de ouders opdragen. Indien na ontbinding van het g.p. het gezag aan één van de ouders is toegekend, opent dat de mogelijkheid dat een nieuwe partner samen met de gezaghebbende ouder het gezag verkrijgt. Hiertoe moet een verzoek aan de rechtbank worden gericht.
- Bij overlijden van een van de ouders loopt het gezag van de achterblijvende ouder van rechtswege door. Ouders kunnen voor het geval zij beiden overlijden een voorziening treffen door in hun testament een of twee voogden aan te wijzen. Als de ouders in hun testament geen voogd hebben aangewezen, benoemt de rechter een voogd. Als de man geen ouder is omdat hij het kind niet heeft erkend of geadopteerd, heeft hij niet de mogelijkheid om een testamentaire voorziening te treffen ten aanzien van het gezag.

In de situatie dat na een ontbinding het gezag wordt uitgeoefend door een ouder en de nieuwe partner van die ouder, en de ouder overlijdt, loopt het gezag van de nieuwe partner vanzelf door,

maar dan heet dat in het vervolg voorgedij. De rechtbank kan op verzoek van de andere ouder deze alsnog met het gezag belasten. Deze ouder heeft echter ten opzichte van de nieuwe partner geen voorkeurspositie.

Vrouw en vrouw

- Vanaf de geboorte zijn beide vrouwen met het gezag over het staande hun g.p. geboren kind belast, tenzij het kind tevens in familierechtelijke betrekking staat tot een andere ouder. Die andere ouder is dan de man die het kind vóór de geboorte heeft erkend. Deze man heeft niet vanzelf het gezag, maar kan, indien de moeder het daarmee eens is, wel laten aantekenen in het gezagsregister dat hij samen met de moeder het gezag zal uitoefenen. Indien de moeder het daarmee niet eens is, kan hij het aan de rechter voorleggen. Bij verschil van mening tussen de moeder en de erkenner, valt niet te voorspellen of het verzoek van de erkenner zal worden toegewezen. Zeker is in ieder geval dat de biologische moeder het gezag heeft.

10

De partner van de biologische moeder (de meemoeder), kan ook het gezag krijgen door het kind te adopter. Hiertoe moet ze een verzoek bij de rechtbank indienen. Voorwaarde is dat zij drie jaar met de moeder heeft samengeleefd. De biologische vader kan bezwaar maken tegen de adoptie. Indien de adoptie wordt uitgesproken, wordt de meemoeder ouder van het kind en heeft zij uit dien hoofde samen met de biologische moeder het gezag.

Gezamenlijk gezag van moeder en meemoeder loopt na ontbinding gewoon door. In uitzonderlijke gevallen kan de rechter op verzoek van beide vrouwen of een van hen, het gezag aan een van de vrouwen opdragen. Indien na ontbinding het gezag aan een van de vrouwen is toegekend, opent dat de mogelijkheid dat een nieuwe partner samen met de gezaghebbende vrouw het gezag verkrijgt. Hiertoe moet een verzoek aan de rechtbank worden gericht.

De biologische moeder die alleen het gezag had, houdt dat na ontbinding.

In de situatie dat de biologische moeder samen met een man het gezag uitoefent, verandert er niets bij een ontbinding. Als de biologische moeder en de man die het kind heeft erkend, willen dat het gezamenlijk gezag wordt beëindigd, dan kunnen zij een daartoe strekkend verzoek richten aan de rechtbank.

- Bij overlijden van een van de vrouwen loopt het gezag van de achterblijvende vrouw van rechtswege door. Is de achterblijvende vrouw de ouder omdat zij het kind heeft geadopteerd of omdat zij de biologische moeder is, dan heet het nog steeds gezag. Indien zij geen ouder is, heet het in het vervolg voogdij.

De vrouw die ouder is, kan een voorziening treffen in haar testament voor het geval zij en haar partner beiden overlijden. Zij kan een of twee voogden aanwijzen. Als zij in haar testament geen voogd heeft aangewezen, benoemt de rechter een voogd. De meemoeder die het kind niet heeft geadopteerd, heeft niet de mogelijkheid bij testament een voogd aan te wijzen omdat zij geen ouder is.

11

Indien een man samen met de biologische moeder het gezag heeft, en een van hen beiden overlijdt, loopt het gezag van rechtswege door. Beiden kunnen bij testament een voogd aanwijzen voor het geval zij allebei overlijden.

Man en man

- Voor twee mannen is de “makkelijkste” weg naar het verkrijgen van gezag de adoptie. Daarvoor is in ieder geval een uitspraak van de rechter vereist en geldt onder andere als voorwaarde dat men drie jaar heeft samengeleefd. Door adoptie hebben beide mannen van rechtswege het gezag over het kind.

Een van de mannen kan een kind erkennen. Voorwaarde is dat de moeder toestemming geeft. Is de man ook verwekker van het kind,

dan kan de toestemming van de moeder worden vervangen door die van de rechtbank. Als de moeder gehuwd is met een man, dan is erkenning door een andere man in beginsel niet mogelijk.

Na de erkenning kunnen de moeder en de man die het kind heeft erkend (en die vanaf dat moment vader is), samen verzoeken in het gezagsregister te laten aantekenen dat zij het gezag gezamenlijk zullen uitoefenen. Indien de moeder bezwaar maakt tegen het gezamenlijk gezag, kan de vader zich tot de rechtbank wenden met het verzoek het gezag aan hen gezamenlijk op te dragen. De vader kan ook vragen hem alleen met het gezag te belasten, maar daarvoor moeten goede gronden aanwezig zijn. Nadat de vader drie jaar het gezag alleen heeft uitgeoefend, kan hij samen met zijn partner een verzoek doen aan de rechter tot gezamenlijk gezag. De partner (de meevader) moet minimaal één jaar voorafgaand aan het verzoek het kind samen met de vader hebben verzorgd.

12

- Gezamenlijk gezag van beide mannen over hun *geadopteerde kind* (beide mannen zijn dan ouder) loopt na ontbinding van het g.p. gewoon door. In uitzonderlijke gevallen kan de rechter op verzoek van beide mannen of een van hen, het gezag aan een van de mannen opdragen. Indien na ontbinding van het g.p. het gezag aan een van de mannen is toegekend, opent dat de mogelijkheid dat een nieuwe partner samen met de gezaghebbende man het gezag verkrijgt. Hiertoe moet een verzoek aan de rechtbank worden gericht.

In de situatie dat de biologische vader en zijn partner het gezag gezamenlijk uitoefenen, loopt het gezag na een ontbinding door. Op verzoek van beide mannen of een van hen kan de rechter, het gezag aan een van hen opdragen. Alleen in uitzonderlijke gevallen zal het gezag worden opgedragen aan de ex-partner van de vader.

In de situatie dat een van de mannen samen met de biologische moeder het gezag uitoefent, verandert er niets bij een ontbinding. Als de biologische moeder en de man die het kind heeft erkend,

willen dat het gezamenlijk gezag wordt beëindigd, dan kunnen zij een daartoe strekkend verzoek richten aan de rechtbank.

- Bij overlijden van een de mannen loopt het gezag van de achterblijvende man van rechtswege door. Is de achterblijvende man ouder omdat hij het kind heeft geadopteerd of omdat hij het kind heeft erkend, dan heet het nog steeds gezag. Indien hij geen ouder is, heet het in het vervolg voogdij.

De man die ouder is, kan een voorziening treffen in zijn testament voor het geval hij en zijn echtgenoot beiden overlijden. Hij kan een of twee voogden aanwijzen. Als hij in zijn testament geen voogd heeft aangewezen, benoemt de rechter een voogd. De meevader die geen ouder is, heeft niet de mogelijkheid bij testament een voogd aan te wijzen.

Indien de vader samen met de biologische moeder het gezag heeft, en een van hen beiden overlijdt, loopt het gezag van rechtswege door. Beiden kunnen bij testament een voogd aanwijzen voor het geval zij allebei overlijden.

13

3. Samenwonen

Man en vrouw

- De biologische moeder is automatisch ouder en heeft altijd het gezag vanaf het moment van geboorte. De man is niet automatisch de ouder van het kind dat binnen een relatie wordt geboren; hij zal daartoe het kind – met toestemming van de moeder - moeten erkennen. Dat kan al vóór de geboorte. Ze kunnen daarna gezamenlijk verzoeken om in het gezagsregister te laten aantekenen dat zij het gezag gezamenlijk zullen uitoefenen. Indien de man het kind niet heeft erkend, en hij dus geen ouder is, kan hij samen met de moeder via de rechter gezamenlijk gezag verkrijgen.
- Bij beëindiging van de relatie loopt gezamenlijk gezag in beginsel gewoon door, tenzij op verzoek van de samenwoners of

één of beiden de rechter het gezag aan een van hen heeft opdragen. Alleen in uitzonderlijke gevallen zal het gezag worden opgedragen aan de man die geen ouder is.

- Bij overlijden van een van de ouders, loopt het gezag van de achterblijvende ouder van rechtswege door. Ouders kunnen voor het geval zij beiden overlijden een voorziening treffen door in hun testament een of twee voogden aan te wijzen. Als de ouders in hun testament geen voogd hebben aangewezen, benoemt de rechter een voogd. Als de man geen ouder is omdat hij het kind niet heeft erkend of geadopteerd, heeft hij niet de mogelijkheid om een testamentaire voorziening te treffen ten aanzien van het gezag.

Vrouw en vrouw

- Vanaf de geboorte is de biologische moeder ouder van het kind en heeft het gezag over het kind. De andere vrouw kan het kind niet erkennen. Zij kan alleen ouder worden van het kind door het te adopter. Hiertoe moet ze een verzoek bij de rechtbank indienen. Voorwaarde is dat zij drie jaar met de moeder heeft samengeleefd. De biologische vader kan bezwaar maken tegen de adoptie. Indien de adoptie wordt uitgesproken, wordt de meemoeder ouder van het kind en heeft zij uit dien hoofde samen met de biologische moeder het gezag.

Indien de andere vrouw het kind niet heeft geadopteerd, en zij dus geen ouder is, kan zij samen met de moeder via de rechter gezamenlijk gezag verkrijgen.

Indien een man die niet met de biologische moeder samenwoont met haar toestemming het kind erkend heeft, is deze man de ouder van het kind en kan hij samen met de moeder verzoeken om in het gezagsregister te doen aantekenen dat zij het gezag gezamenlijk zullen uitoefenen.

- Gezamenlijk gezag van moeder en meemoeder loopt na beëindiging van de relatie gewoon door. In uitzonderlijke

gevallen kan de rechter op verzoek van beide vrouwen of een van hen, het gezag aan een van de vrouwen opdragen. Indien na beëindiging van de relatie het gezag aan een van de vrouwen is toegekend, opent dat de mogelijkheid dat een nieuwe partner samen met de gezaghebbende vrouw het gezag verkrijgt. Hiertoe moet een verzoek aan de rechtbank worden gericht.

De biologische moeder die alleen het gezag had, houdt dat na beëindiging van de relatie.

In de situatie dat de biologische moeder samen met een man het gezag uitoefent, verandert er niets bij een beëindiging van de relatie. Als de biologische moeder en de man die het kind heeft erkend, willen dat het gezamenlijk gezag wordt beëindigd, dan kunnen zij een daartoe strekkend verzoek richten aan de rechtbank.

- Bij overlijden van een van de vrouwen loopt het gezag van de achterblijvende vrouw van rechtswege door. Is de achterblijvende vrouw ouder omdat zij het kind heeft geadopteerd of omdat zij de biologische moeder is, dan heet het nog steeds gezag. Indien zij geen ouder is, heet het in het vervolg voogdij.

15

De vrouw die de ouder is, kan een voorziening treffen in haar testament voor het geval zij en haar partner allebei overlijden. Zij kan een of twee voogden aanwijzen. Als zij in haar testament geen voogd heeft aangewezen, benoemt de rechter een voogd. De meemoeder die het kind niet heeft geadopteerd, heeft niet de mogelijkheid bij testament een voogd aan te wijzen omdat zij geen ouder is.

Indien een man samen met de biologische moeder het gezag heeft, en een van hen beiden overlijdt, loopt het gezag van rechtswege door. Beiden kunnen bij testament een voogd aanwijzen voor het geval zij allebei overlijden.

Man en man

- Voor twee mannen is de “makkelijkste” weg naar het verkrijgen van gezag de adoptie. Daarvoor is in ieder geval een uitspraak van de rechter vereist en geldt onder andere als voorwaarde dat men drie jaar heeft samengeleefd. Door adoptie hebben beide mannen van rechtswege het gezag over het kind.

Een van de mannen kan een kind erkennen. Voorwaarde is dat de moeder toestemming geeft. Is de man ook verwekker van het kind, dan kan de toestemming van de moeder worden vervangen door die van de rechtbank. Als de moeder gehuwd is met een man, dan is erkenning door een andere man in beginsel niet mogelijk.

Na de erkenning kunnen de moeder en de man die het kind heeft erkend (en die vanaf dat moment vader is), samen verzoeken in het gezagsregister te laten aantekenen dat zij het gezag gezamenlijk zullen uitoefenen. Indien de moeder bezwaar maakt tegen het gezamenlijk gezag, kan de vader zich tot de rechtbank wenden met het verzoek het gezag aan hen gezamenlijk op te dragen. De vader kan ook vragen hem alleen met het gezag te belasten, maar daarvoor moeten goede gronden aanwezig zijn. Nadat de vader drie jaar het gezag alleen heeft uitgeoefend, kan hij samen met zijn partner een verzoek doen aan de rechter tot gezamenlijk gezag. De partner (de meevader) moet minimaal één jaar voorafgaand aan het verzoek het kind samen met de vader hebben verzorgd.

- Gezamenlijk gezag van beide mannen over hun *geadopteerde kind* (beide mannen zijn dan ouder) loopt na beëindiging van de relatie gewoon door. In uitzonderlijke gevallen kan de rechter op verzoek van beide mannen of een van hen, het gezag aan een van de mannen opdragen. Indien na het uiteengaan het gezag aan een van de mannen is toegekend, opent dat de mogelijkheid dat een nieuwe partner samen met de gezaghebbende man het gezag verkrijgt. Hiertoe moet een verzoek aan de rechtbank worden gericht.

In de situatie dat de biologische vader en zijn partner het gezag gezamenlijk uitoefenen, loopt het gezag na hun uiteengaan door. Op verzoek van beide mannen of een van hen kan de rechter, het gezag aan een van hen opdragen. Alleen in uitzonderlijke gevallen zal het gezag worden opgedragen aan de ex-partner van de vader.

In de situatie dat een van de mannen samen met de biologische moeder het gezag uitoefent, verandert er niets bij beëindiging van de relatie van de mannen. Als de biologische moeder en de man die het kind heeft erkend, willen dat het gezamenlijk gezag wordt beëindigd, dan kunnen zij een daartoe strekkend verzoek richten aan de rechtbank.

- Bij overlijden van een van de mannen loopt het gezag van de achterblijvende man van rechtswege door. Is de achterblijvende man de ouder omdat hij het kind heeft geadopteerd of omdat hij het kind heeft erkend, dan heet het nog steeds gezag. Indien hij geen ouder is, heet het in het vervolg voogdij.

De man die de ouder is, kan een voorziening treffen in zijn testament voor het geval hij en zijn echtgenoot beiden overlijden. Hij kan een of twee voogden aanwijzen. Als hij in zijn testament geen voogd heeft aangewezen, benoemt de rechter een voogd. De meevader die geen ouder is, heeft niet de mogelijkheid bij testament een voogd aan te wijzen.

Indien de vader samen met de biologische moeder het gezag heeft, en een van hen beiden overlijdt, loopt het gezag van rechtswege door. Beiden kunnen bij testament een voogd aanwijzen voor het geval zij allebei overlijden.

Met deze brochure is beoogd een overzicht te geven van de wijzen waarop (gezamenlijk) gezag ontstaat en eindigt. Niet alle denkbare situaties zijn behandeld. Indien u naar aanleiding van deze brochure vragen hebt of indien uw situatie niet in deze brochure is beschreven, kan u voor nadere informatie contact opnemen met uw notaris.

Colofon

juli 2007

Uitgave Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie

Postbus 16020, 2500 BA Den Haag

Druk Den Haag offset, Rijswijk

Ontwerp FCB/BK&P, Amstelveen

Foto omslag Feddo van Gogh, Amsterdam

Met algemene notariële vragen kunt u ook terecht bij de Notaristelefoon: iedere werkdag van 9.00 tot 14.00 uur, 0900-346 93 93 (€ 0,25 per minuut).

Voor algemene notariële informatie kunt u ook terecht op de homepage van het notariaat op internet: www.notaris.nl

Hoewel de uiterste zorg is besteed aan de inhoud van deze brochure, aanvaardt de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie geen aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid, noch voor de gevolgen daarvan.

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie